

Styngflugan

Nu under sensommaren dyker de upp, styngflugorna som sprayar gulvita ägg på hästarnas ben och kropp. De har varit utrotade länge från stora delar av Sverige men de senaste 9-10 åren har de tyvärr gjort comeback. Här kommer lite fakta om vad dom orsakar och hur du bäst kan undvika problemen.

Styngflugan (*Gasterophilus intestinalis* är den vanligaste arten som antastar hästar i Sverige men det finns många olika arter) är en bi-liknande fluga som fullbordar sin livscykel i hästar. Flugan har ingen funktionell mundel och kan inte ens bitas enligt uppgift, men sprayar med sin inrullade bakdel ägg på hästarnas päls, ffa på insidan av frambenen vilket många hästar upplever som mycket irriterande. Vissa hästar springer i panik när flugorna jagar dem.

De lever i ca 10 dagar men kan spraya ut runt 10 000 ägg under sin livstid. Hästarna slickar/biter i sig dessa ägg, eventuellt efter att de kläckts och kliar, och då larverna kommer i kontakt med varm fuktig vävnad borrar de sig direkt in. I tungan gräver larverna gångar i ytan och kryper på så sätt allt längre in i munnen. Efter att ha grävt sig igenom ca halva tungan dyker de vidare in i tandköttet där de bosätter sig ytterligare ett par veckor och orsakar tandköttsinflammationer ffa i överkäken.

Leg veterinär Värmlands Hästsjukhus

Under sina ca 4 veckor i munnen växer larverna från ca 1 mm längd till ca 5-10mm. Många hästar upplever förstås detta som mycket irriterande och troligen kliar det rätt ordentligt. En del får problem att äta och eller att ha bett i munnen och det är inte ovanligt med en ökad salivering. Dock är ju hästar bytesdjur så många håller skenet uppe och visar knappt symtom alls.

Vid en munhåleundersökning i mitten av augusti-oktober ses ofta skador i tungan som sprickbildningar och ärr och larverna tittar fram från inflammationshärdar mellan tänderna, de är då ungefär 5-8 mm långa (se bild). Efter sin tid i munhålan tar de vägen ner till magsäcken där de fäster i väggen och övervintrar, oftast utan att ställa till någon större skada. (Det finns dock exempel på hästar med så många larver i magsäcken att det ger problem.) Men nästa vår/sommar släpper de taget och åker ut med träcken, borrar sig ner i marken och utvecklas där under 1-2 månader till nya irriterande flugor.

Hur ska vi då slippa skadorna i munnen: Skrapa bort äggen från pälsen dagligen!

Äggen sitter hårt fast men kan tas bort med en ryktsten. En del skrapar med rakblad eller kniv men detta kan orsaka skador om man slinter och känsliga hästar kan misstycka. Många plockar med naglarna men var noga med att inte peta er i ögon eller mun efter, de kan reagera på varm fuktig miljö och det finns beskrivet fall med larvutveckling i ögon. Försök att efterlikna hästens tunga har gjorts med varmt vatten, en skrubbsvamp och eventuellt lite bikarbonat för att likna den basiska saliven hos en häst, men man får skrubba en del ändå. Spraya pälsglans i förebyggande syfte kan fungera hyfsat. Ögonbrynskniv (?) och luskam sägs fungera bra. Tips om kyllera som späds med vatten så man kan spraya på verkar också vara populärt sedan en tid. Tänk på att kolla över hela hästen. Det finns många flugor som sprayar runt manken och manen, och även om inte hästen själv kan bita sig där så kan en hagkompis få dom i sig.

Men hur fungerar avmaskning? Larverna är troligen känsliga redan i munslemhinnan och när de nått magsäcken är de känsliga för ivermectinpreparat under hela vinterhalvåret. Det är ingen ide att avmaska medan äggen är kvar på kroppen, nya larver hinner flytta in efter avmaskningen om de inte skrapas bort dagligen. Och även om man avmaskar sina hästar under vintern så räcker det med en ny häst i stallet, eller till och med att en grannhäst släpper en hög med puppor utanför hagen på våren/försommaren för att nya flugor ska spraya hästarna nästa sommar. Eftersom resistensen mot avmaskningsmedel hos både blodmask och spolmask har ökat markant senaste tiden rekommenderas inte längre rutinmässig avmaskning mot styngflugan eftersom den trots allt mest är irriterande och inte dödlig. Avmaskning bör ske efter träckprov och helst med en plan för gården med betesplanering osv. Styngflugans ägg syns inte på träckprov (men dom syns ju i "verkligheten"). Läs gärna mer om inälvsparasiter och avmaskning på <http://www.sva.se/sv/Djurhalsa1/Hast/Parasiter-hos-hast/Avmaskning-av-hast/>

Styngflugor är bara aktiva på dagen. Installning dagtid och bete på natten kan därför minska exponeringen. En s.k. bromsfälla ska också kunna vara effektivt för att reducera antal flugor. Flugorna blir inaktiva och flyger inte i temperaturer under 12-14 grader.

Skrivet av Karin Alexandersson

